

“Helden”

Generaal von Hügel

Generaal von Hügel, die een dichte bloedverwant was van de gelijknamige aanvoerder van het 26^e reservekorps, heeft gedurende de oorlog anderhalf jaar in het schone Gent versleten. Hij was de commandant van het depot der veldrekruten van hetzelfde korps, dat vanaf de herfst van het jaar 1914 tot in de lente van 1916 streed bij Ieper, en zich dan later bijzonder onderscheiden heeft in de grote Sommeslag. Von Hügel, een echte grove en onbeschaafde Zwaab, was te Gent spoedig een figuur van betekenis geworden. Hij was groot en krachtig, had altijd een schone vredesbuis en een lange witte baard. Hij lette zeer scherp op het drillen van militairen, en het gebeurde niet zelden, dat hij in zijn auto jacht maakte op de soldaten, die van het front kwamen, en die volgens hem niet goed genoeg gegroet hadden. Voor het overige gaf hij zich graag uit voor een brave en oude militair.

De publieke vrouwen der stad wisten over hem de zonderlingste geschiedenissen te vertellen. Onder andere stond het bekend, dat hij de "dames" van zijn keuze voor het gebruik iedere keer naar de dokter van het depot der veldrekruten stuurde, deze dokter moest ze dan eerst goed "bezichtigen". In ieder geval, wat er ook van zij, het staat vast, dat generaal von Hügel, dank zij deze wijze maatregel, nooit lid geworden is van de hoge ridderorde der officieren, die voor hun genezing naar het "Institut Moderne" of naar het

krijgshospitaal van het Justitiepaleis moesten verzonden worden.

In zijn soort was von Hügel eigenlijk nog een goeie kerel. Daar hij echter een door vermoeienis getemperde soldaat was, die afstamde van een bekende generaalsfamilie, kon hij om de duivel niet uitstaan, dat men hem met het oog op zijn gevorderde ouderdom, enigszins zacht behandelde. Ter gelegenheid van een plezierig uurtje, dat hij eens beleefd had bij het Zuidstation in een huis van zonde, schoot hij om dergelijke reden in een witte woede. Na het gesmaakte genoegen lag hij krijtwit en met schuim op de mond driekwart dood op een kussen, en de zwartlokkige Venusdienares had hem voorzichtig en vol toewijding een natte handdoek op het gloeiende voorhoofd gelegd. Dit bracht von Hügel weer in het rijk der stervelingen terug.

Opeens was hij voor deze attentie razend als een wild beest. Hij nam de handdoek, boomde zich uit op het weke kussen, en sloeg het goede meisje, altijd door vloekend, dikwijls in het gezicht.

Dan stelde hij zich gereed, draaide zijn puntbaard in orde voor de goedkope spiegel, en toen hij weer om zo te zeggen klaar was voor de parade, smeed hij een geldstuk op de tafel en strompelde vloekend de trappen af...

Dat hinderde hem echter allemaal niet om de schone vrouwtjes, die hij zelden anders dan met de woorden "oude zeug" aansprak, toch nu en dan in bescherming te nemen,

door in moeilijkheden zijn invloedrijke voorspraak te doen gelden.

Hij was allesbehalve een vriend van de Belgen, die volgens hem veel te weinig straffen ondergingen.

Op zekere dag sleepte hij een 18-jarig meisje van zeer goede Gentse familie naar de strafafdeling der Gentse kommandantuur, omdat ze hem "beledigd" had. De jongedame had hem namelijk op de drukbezette tram, waar hij ook opstond, met de arm aangeraakt, en toen hij daarvoor bromde, had het meisje zich niet verontschuldigd doch integendeel verachtelijk gelachen.

Deze ontzettende gebeurtenis! werd zeer gewetensvol onderzocht en men verzuimde dan ook niet het jonge eerbare meisje onmiddellijk met het schuim der deernen in het smerig hol te steken, dat te dien tijde als gevangenis gebruikt werd.

Daar de aanklager een echte generaal bij Gods genade was, deed het krijgsgerecht, dat over dit geval te oordelen had, hem een zeer uitgezocht genoeg. Het veroordeelde het jonge en onverschrokken meisje, dat Pelsener heette, tot negen maanden gevangenisstraf en onmiddellijk liet men haar naar een Duitse gevangenis vervoeren.

Negen maanden gevang! Ver van thuis en van de ouders.

Aldus werd de gerechtigheid door de Duitse krijgsauditeurs, dikwijls tot een veile deerne gemaakt, alleenlijk om de oversten plezier te doen.

Luitenant-kolonel von Rauch

Luitenant-kolonel von Rauch was reeds lang gestorven, begraven en vergeten, toen het Pruisische militarisme hem weer aan het daglicht terugschonk, en hem op zekere dag te Gent de vette post van inspecteur der veldrekrutendepots gaf; hij werd goed betaald, had niets te doen, hield zich bezig met eten en zuipen en maakte het de manschappen en Belgen zo lastig mogelijk.

Wat er in zijn dienst eigenlijk in zijn bevoegdheid lag, kon geen sterveling raden, want de oude klapperige smeermalg dook alle uren van de dag in de straten der stad Gent op, en loerde langs alle kanten om te zien of hij geen soldaat kon beetpakken, die niet goed groette of op wiens uniform iets te zeggen viel.

Op zekere dag gelukte het hem eindelijk de gelegenheid te vinden, om te bewijzen, dat hij het Duitse vaderland ook nog op een heel bijzondere wijze kon dienen.

De kapper uit de Korte Dagsteeg, de heer Brandes, had het namelijk aangedurfd in zijn tegenwoordigheid met een andere cliënt luidop te spreken!

Denk eens goed na: een Belg had de stoutheid begaan, in tegenwoordigheid van een Pruisische luitenant-kolonel luidop te spreken. Dat was eens een erg vergrijp tegen de tucht, een onbeschaamdheid tegenover de overwinnaar, tegen de heerser!

Heer luitenant-kolonel von Rauch liet zich dat dan ook niet welgevalen. Hij sprong op van zijn stoel, waar men hem juist het gezicht ingezeept had, en hij begon luid te brullen: "Verdomd zwijn, Belgische modderzak, ellendige hondsvod!"

Hij tempeestte zo geweldig, dat de vensterruiten rinkelden en beefden, en de bewoners van de gebuurte hun hoofd buiten de deur staken, om te zien wat er gaande was.

Dan liep hij naar de kommandantuur, zo snel als zijn jichtige benen het nog toelieten, en eiste daar een voorbeeldige straf!

Daar hij zelf verklaarde, dat de kapper alleen luidop gesproken, doch niets beledigends of ophitsends gezegd had, wist de kommandantuur natuurlijk ook niet te raden, waarom de Belg dan wel moest gestraft worden. Maar daar de luitenant-kolonel nog driemaal naar de kommandantuur liep, en het gevelde oordeel zelf wilde lezen, deed men hem het genoeg en men veroordeelde de kapper tot een aanzienlijke geldboete.

Luitenant-kolonel von Rauch was echter hiermee absoluut niet tevreden gesteld. Hij begon te schelden op de

"begunstiging der Belgen" en verzachtte eerst, toen men hem weer een nieuwe onderscheiding op de borst spelde.

Toen zag hij, dat het Duitse vaderland toch een gunstiger dunk had van hem, dan de kommandantuur.

Majoor Wunder

Majoor der landweer Kurt Wunder, die tot bij het uitbreken van de oorlog officier was van het Saksische landweerkanton Annaberg, en nu te Lichterfelde bij Berlijn woont, was meer dan drie jaar lang de commandant van het landstorm infanteriebataljon I te Gent en dikke vriend van de commandant van Gent en van de majoors Hain en Vogel von Falkenstein.

Zijn bataljon gebruikte men steeds als grensbeschutting tegen Nederland, terwijl hijzelf steeds vrolijk en opgeruimd in het schone Gent rondkuierde. De jonge officieren der kommandantuur waren hem niet genegen, omdat hij in het casino nooit een fles wijn ten beste gaf. De Gentenaars, die hem "Don Quichotte" of "l'étonnant" noemden lachten hem uit, omdat hij met voorliefde het Frans radbraakte en een ongelukkige liefde had voor de schone Irene, die in de bekende patisserie Bresou in de Mageleinstraat, pasteitjes verkocht.

De inwoners van Sint-Gillis-Waas, waar Wunder nu en dan in kwartier was, wanneer hij een der landstormcompagnies moest inspecteren, die onder zijn bevel stonden, hielden niet

minder de gek met hem. "Don Quichotte" had namelijk daar eens een zeer kwaad avontuur beleefd, waaraan hij later bevend teruggedacht. In dat dorp was hij gedurende de nacht in de slaapkamer van een jong meisje binnengedrongen; ze was de dochter van zijn kwartierbaas. De vader, een grote sterke en zwaarhandige boer, had het gezien en sliep niet. Hij nam de eerste de beste zware stok, die hij voor de hand had en viel daarmee de "dappere" majoor op het lijf. Deze waagde het niet zich tegen te weren, niettegenstaande hij gewapend was met een revolver en sabel, doch in zijn doodsangst sprong hij uit het venster, dat niet hoog boven de bodem verheven was. Daarbij viel hij met zijn gezicht op een hoop sintels, zodanig dat zijn aangezicht en in het bijzonder zijn neus bloedden. Hij had echter geen tijd om zich met zijn wonden bezig te houden. De woedende boer was als een echte duivel; hij vervolgde de laffe majoor en deze, aangegrepen door een panische schrik, rende zo snel hij kon, dwars door het veld in de donkere nacht. Zo redde "Don Quichotte" te Sint-Gillis in het Waasland zijn leven.

De soldaten lachten ook met hem, omdat hij zulke gekke vrees had voor de vijandelijke vliegers. Op het ogenblik, dat alle Christenen het morgengebed zeggen, liet Majoor Wunder zich de barometer aan zijn bed brengen en bestudeerde hem angstig. Wanneer hij op "goed weer" stond, verdonkerde zijn aangezicht en een sombere wolk trok over zijn voorhoofd: het goede ontbijt en zelfs de hele lange belovende dag waren bedorven. Want het was met tegenzin, dat hij dan zijn huis verliet.

Het was echter heel anders, wanneer het instrument "bewolkt" of "regen" aantoonde. Toen straalde heel zijn gezicht en hij ontbeet met dubbele appetijt.

Maar o wee..., wanneer in het holst van de nacht de grote sirene der kommandantuur haar luguber gehuil over de stad zond, en met schrille klaagstem aankondigde, dat de vijandelijke vliegers in de richting van Gent vlogen, dan sprong "Don Quichotte" rap als de weerlicht uit zijn week bed op, en rende in hemd en onderbroek naar de diepe kelder. Daar bleef hij soms urenlang bevend en ineengehurkt zitten, en zijn adjudant moest hem altijd gezelschap houden; daardoor kwam het ook dat zijn adjudant meestal met een verkoudheid liep.

Het Duitse vaderland vergat de "Don Quichotte" niet. Het versierde zijn heldenborst met een hele reeks onderscheidingen, omdat hij gedurende de zware uren zo trouw op zijn post blijven staan was... in de kelder.

In hemd en onderbroek en met stalen helm op de kop!

Intussen was hijzelf met al deze beloningen nog lang niet tevreden. Hij dorstte naar een IJzeren Kruis van eerste klasse en naar het "Pour le Mérite".

Zo schreef hij op 3 maart 1918 een rapport, waarbij hij voor zichzelf het verlenen van het IJzeren Kruis van eerste klasse opeiste. Hij schaamde zich niet om daarbij tussen al de zever het volgende over zichzelf te zeggen.

"Majoor Wunder bewees dat hij benevens een grote vlijt, vernuft en geschiktheid een groot talent heeft om te organiseren. Zijn verdiensten (?!) Werden ter gelegenheid van de inspectie van een stelling door generaal-kwartiermeester generaal von Ludendorff erkend en naar waarde geschat. Hij heeft gedurende zijn driejarige werkzaamheid in het etappengebied van het vierde leger altijd uitgemunt en is een degelijke, gewetensvolle en vooruitstrevende officier. De etappeninspectie zou dan ook zijn weggaan slechts kunnen betreuren." (!)

Generaal der infanterie von Schickfus van Charlottenburg begunstigde de aanvraag, doch verminderde de lof van de heldhaftige majoor nogal sterk.

Het is betreuenswaardig, dat de revolutie belet heeft, hem nog het IJzeren Kruis van eerste klasse te verlenen. Maar misschien zal gezel Noske dat nog wel doen.

De brave vent had deze onderscheiding toch evengoed als duizend andere etappenheren verdiend, die toch ook gedurende de oorlog hun moed in de "heldenkelder" en hun kracht in het bordeel beproefd hadden.

Ritmeester Schröder

Ritmeester Schröder, die nu weer bediende is bij de bekende Berlijnse bankfirma Bleichröder, was de zoon van een Hamburgse bankier en te Gent het duidelijk in het oog springende voorbeeld voor de ongelooflijke corruptie, die in

het keizerlijke leger reeds sedert lang ingevreten had, nog er men kon spreken van de verwoestende gevolgen der moraal, die de wereldoorlog na zich sleepte.

Hij was een heel jonge en kernegezonde man, die dank aan het geld en de goede betrekkingen, die zijn vader bezat, met een ongewone snelheid steeg tot de hoogste militaire graden, en ook verzekerd was van zijn luiaardspostje in de schoonste Duitse etappe. Niettegenstaande men anders voor zulke eenvoudige schijnposten in Duitsland de oudste krabbers uitdolf, die reeds sedert geslachten uit de officierskader buitengezet waren.

De Gentenaars, die zich natuurlijk niet konden inbeelden waarom een zo schone jonge en gezonde man van het begin tot het einde van de vierjarige oorlog op zijn heel nutteloze post van "verplegingsofficier voor de burgerbevolking" gelaten werd, zochten de verklaring van deze vaste plantrekkerij in onnatuurlijke dingen. Ze fluisterden elkaar toe, dat ritmeester Schröder, de onechte zoon was van een Duitse vorst en ze noemde hem daarom slechts "de prins".

En deze "prins" had slechts een enkele bezigheid, onder de kenspreuk: "Hoe beval ik de vrouwen?" Hij was slank, had zwarte haren en had een gele gelaatskleur. Hij ging bijzonder fier op zijn exotisch uiterlijk, dat hij van zijn moeder geërfd had. Hij was steeds gekleed met het bonte parade-uniform der Wandsbecker huzaren en poetste zich steeds op met een uitgezochte fijnheid. Hij droeg hoge laarzen van het beste

leer, met krinkelend witte rand en daarbij ontbrak natuurlijk de monokel niet: comme il faut. En wanneer er een licht briesje waaide, legde het weke knaapje, dat precies als een oude ijdele opgepommadeerde hoer stonk naar allerlei parfums, een kostbare opossumpels rond de hals.

Dankzij de goede betrekkingen had hij te Gent natuurlijk een der schoonste officierskwartieren bemachtigd, en zijn allerheiligste was zijn toilettafel. Daarop stond een hele verzameling pommade, essence, reukwerk en poeder, zodanig dat de grootste courtesane op zijn schatten afgunstig zou geworden zijn. In deze geurende omgeving pastte hij minder, dan wel op de nachtelijke Wittenbergplaats.

Daar echter de vrouwen van goed gehalte in het algemeen geen vrouwelijke mannen beminnen, moest de "prins", die de barones de Hemptinne met zijn attenties omgaf, zich met betaalde liefde tevreden stellen. Een Gentse kelner van het hotel Kulmbach, die met de schoonheid van zijn eigen vrouw zaken dreef, voerde hem deze op zekere dag in de armen.

En de "Prins" werd zo verlekkerd op de vrouw, dat hij haar spoedig ver van haar geldzuchtige man naar het nog schonere Brussel bracht en haar daar in zijde kleedde. Vanaf die tijd bracht hij zijn tijd gewoonlijk door op "dienst" in de hoofdstad van België. Natuurlijk.

Maar de bedrogen echtgenoot hing zich op zekere dag op uit verdriet over de ontvoering van zijn geldbron en ritmeester Schröder ontving kort daarna "wegens zijn uitmuntende

diensten voor het welzijn van de Gentse burgerbevolking" het IJzeren Kruis van eerste klasse.

Wie is er daar *niet* bezig met lachen?

Luitenant Gottfried Schulz

Luitenant Gottfried Schulz was een dief in het uniform van luitenant. Op zekere dag stal hij in de patisserie Bresou een mantel; in de zak zat er een portefeuille met 200 mark. De bestolene, eveneens een luitenant, begon te razen. Gedurende de hele tijd, dat hij zich tegoed gedaan had aan koffie en koekjes, was geen burger noch gewoon soldaat in de patisserie binnengekomen. Alle gasten waren officieren. Deze durfde hij niet beschuldigen. Hij schreeuwde, dat de dief zich dus in huis moest bevinden. De eigenaars van de patisserie lieten hem de winkel en alle woonkamers doorzoeken. Hij zocht zeer gewetensvol, want hij had geen centiem meer op zak en kon niet eens zijn gelag betalen. Maar daar hij een frontofficier was, gedroeg hij zich deftig, hij verstilde, verontschuldigde zich en trok er van onder.

Interieur van de patisserie Bresou

's Anderendaags, in de namiddag ging hij door de wachtzaal van het Sint-Pietersstation om de hospitaaltrein te nemen, die hem naar het vaderland moest brengen. Daar zag hij opeens luitenant Gottfried Schulz, die fier als een pauw met zijn mantel naar dezelfde trein ging. Hij riep een veldgendarm en kon de dief met zijn hulp aanhouden. De kerel had werkelijk de gestolen mantel aan en de brieventas zat er nog steeds in, doch de 200 mark ontbraken. De dief had het geld gedurende de vorige nacht in een officiersbordeel verbrast.

De kommandantuur onderzocht grondig de papieren van de dief, en daarbij bevond men, dat hij zijn epauletten niet ten onrechte droeg, doch dat hij een werkelijke luitenant was. Er stond ook in zijn papieren geschreven, dat hij een grote

"karottentrekker" was, die geen middel onverlet liet, om van het front weg te geraken.

De zaak werd in alle stilte voor het krijgsgerecht afgehandeld, want de dief was per slot van rekening niettegenstaande alles, toch een koninklijk Pruisisch officier!

Luitenant Müller

Luitenant Müller, die gedurende enkele tijd tot een afdeling der etappenkommandantuur Gent behoorde, toonde zich tegenover de manschappen en onderofficieren en de burgerlijke bevolking een grote brutale kerel. Hij veroorloofde zich – gedekt door zijn epauletten van luitenant – alle onbeschaamdheden en beweerde op zekere avond, toen hij zich op kosten van het Duitse volk bezopen had, iets verdachts gezien te hebben in de beroemde patisserie van Louis Bresou in de Mageleinstraat. Daar de eigenaar, die de sleutel niet snel genoeg kon vinden, niet onmiddellijk opendeed, sloeg hij het grote uitstalraam van de schone winkel in en smeed een hele reeks dure voorwerpen aan stukken. Met deze wandaad was hij echter nog niet tevreden, hij liet de heer Bresou en de enige knecht, die zich in huis bevond, namelijk Eduard, zonder enige reden aanhouden en door een voorbijkomende Duitse militaire patrouille naar de kommandantuur op de Kouter slepen.

Hijzelf bleef alleen achter als alleenheerser in het vreemde huis en doorsnuffelde het van onder tot boven. Hij doorwoelde iedere kleerkast, ieder bed en iedere commode

en ging ook eens de geldlade in de winkel "bekijken", het lukte hem echter niet de zware ijzeren koffertjes open te breken. Het enige, wat hij kon vinden was een goudstuk van 20 frank, dat door een Gentse vrouw aan madame Bresou gegeven was.

En de luitenant Müller schaamde zich niet, deze vondst "op te eisen" en ze in zijn zak te steken.

Mijnheer Bresou en zijn bediende werden nog dezelfde nacht vrijgelaten. Maar er was geen enkel militair bestuur te vinden, om luitenant Müller wegens deze inbraak en de diefstal te ondervragen en hem het gestolen goudstuk aan de rechtmatige bezitster te doen teruggeven. Mijnheer Bresou moest de vernielde vitrine op eigen kosten herstellen, en de inbreker en dief werd gerust gelaten, want hij was een koninklijk Pruisisch officier, die het voorrecht bezat, de weerloze burgerlijke bevolking te mogen mishandelen.

Maar toch zijn er nog altijd mensen die niet begrijpen, dat de Belgen kwaad zijn op de Duitsers.

De "Fletscheraar"

in het vrome Aken is de "Fletscheraar" thuis. Dat is namelijk de dokter van de staf dr. Kersting, die in het etappenleven te Gent een der potsierlijkste figuren was, en daarbij bekend stond als een echt "enfant terrible". Gedurende zijn vet etappenleventje schreef hij in de "Koelnische Volkszeitung" artikelen over het uithoudingsvermogen en voorzag nog

andere bladen van de verdoemingspers met zijn wijsheid; daarin kwam zijn betweterij heel duidelijk te voorschijn. Het wijze vooruitzicht van zijn militaire oversten plaatste hem echter op een post, waar hij niet al te veel schade kon aanrichten, namelijk als leider de "Tandstatie Gent" en ditzelfde militaire bestuur zorgde er later nog voor, dat hij gaaf en gezond naar huis terug kon keren.

Benevens deze zeer lastige bezigheid, die in het "Etappenleven te Gent" geschilderd is, had de stafdokter dr. Kersting een eeuwige, onverwoestbare eetlust. Reeds van bij het ontbijt sloeg hij ettelijke eieren, wit brood, kaas en hesp in zijn kraag, doch hij verloor alle schuchterheid, toen hij mee aanzat bij de echt overvloedige maaltijden der etappenofficieren. Deze bezigheid, die men nauwelijks "eten" zou kunnen noemen, betitelde hij met het woord "fletscheren", en ze had voor gevolg, dat zijn zitvlak na enige tijd niet meer in zijn gewone broek paste. (Zie: "Drie mannen omspannen zijn smeerbuik niet...") Hij was namelijk in de praktijk een veelvraat "in de Heer" en in theorie een begeesterde aanhanger van de Amerikaanse dokter Fletcher, die beweerd heeft, dat men zijn leven veel zou kunnen verlengen, indien men alles wat men opeet, zo lang kauwt, tot er van het opgeëtene niets meer in de mond overblijft dan een sap of tenminste een soort pap.

Stafdokter dr. Kersting, die reeds vanaf het ontbijt vier witte boterhammen, een portie kaas en een portie hesp met drie tot vier eieren "fletscherde" zette zich te Gent neer, terwijl

men daar thuis in het vaderland en aan het front honger leed, hij moest twee stoelen hebben om op te zitten en toen schreef hij opeens een boekje met de stormroep: "Duitsland, fletscher!"

Daarin trachtte de kluchtspeler met overtuiging aan te tonen, dat de Oostenrijkers de vesting Przemysl nooit aan de Russen hadden moeten overlaten, omdat zij daarin altijd gefletscherd hadden en verder, dat de middenrijken door dit "fletscheren" zeker de oorlog zouden eindigen in 1916.

De soldaten, die razend van honger waren, keken zeer droevig, toen zij als "supplement" bij hun voedsel, het boekje van dokter Kersting kregen. Een der ordonnansen zegde: "Als ik maar het vijfde deel van het eten zou krijgen, dat die kerel "fletschert", dan zou ik de oorlog vanzelf wel uithouden. Maar die kerel moest eerst zelf eens raapkolen eten, de oude etappenlamzak"...

Dat was de "fletscherprofeet" van Aken, de wakkere stafdokter dr. Kersting.

Luitenant-kolonel von Ostertag

Generaal von Unger